

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ І КОЛЕКЦІЇ:

ЇХ РОЛЬ В НАУЦІ, ОСВІТІ ТА ТУРИЗМІ

Львів, 2025

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

Мінералогічний музей
імені Євгена Лазаренка

GEOLOGICAL MUSEUMS AND COLLECTIONS:

THEIR ROLE IN SCIENCE, EDUCATION AND TOURISM

Lviv, 2025

ЗМІСТ/CONTENTS

ІСТОРІЯ МУЗЕЇВ ТА КОЛЕКЦІЙ ГЕОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.

ДОСВІД РОБОТИ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ

History of geological collections and museums. Work experience of geological museums

Ярина Тузяк, Оксана Кірчанова. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА – ВІД СКАРБНИЦІ ПРИРОДНИХ ЦІННОСТЕЙ ДО НАУКОВОГО ОБ'ЄКТА НАЦІОНАЛЬНОГО НАДБАННЯ: До 120-річчя становлення палеонтологічних наук на теренах Заходу України	8
Dan Grigore, Monica Macovei. COLLECTIONS CONNECTED TO GEOLOGICAL SITES IN AN INNOVATIVE EXHIBITION	10
Володимир Хомин, Олександра Палійчук, Наталія Гонтарьова, Ліна Узрак, Христина Галінчак. ІСТОРІЯ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАФТИ І ГАЗУ	13
Віталія Яковлева. ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ: ДОСВІД МУЗЕЮ КОШТОВНОГО І ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ	15
Наталія Колосовська. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КОЛЕКЦІЇ КАМЕНЮ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	17
Оксана Цільмак, Альбертина Бучинська, Катерина Бурбан. ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ - ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)	18
Уляна Уська. МІНЕРАЛОГІЧНА ЗБІРКА Ц. К. ТЕХНІЧНОЇ АКАДЕМІЇ У ЛЬВОВІ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ	21
Марія Решетник, Ксенія Руденко, Дмитро Старокадомський. КОЛЕКЦІЯ ШЛІФІВ ГІРСЬКИХ ПОРІД ФІРМИ КРАНЦ У НАЦІОНАЛЬНОМУ НАУКОВО-ПРИРОДНИЧОМУ МУЗЕЇ НАН УКРАЇНИ	23
Валентин Прокопець, Ярослава Юшицина. ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ В КОЛЕДЖІ – ЩО ВІН МОЖЕ?	26
Ганна Кульчицька, Дарія Черниш, Володимир Бельський. МІНЕРАЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК ЯК ЕКСПОНАТ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ АКАДЕМІКА ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА	29
Boris Ekrt, Jan Sklenář, Jiří Kvaček. CHANGES IN COLLECTION STORAGE CONDITIONS, THEIR IMPACT ON SENSITIVE GEOLOGICAL SPECIMENS, AND SUITABLE PREVENTATIVE AND REMEDIAL CONSERVATION. PRACTICAL RECOMMENDATIONS BASED ON EXPERIENCE FROM THE NATIONAL MUSEUM (CZECH REPUBLIC)	31
Paweł Wolniewicz. GOING BEYOND THE MUSEUM WALLS: THE USE OF DIGITAL MEDIA IN GEOSCIENTIFIC COMMUNICATION	32
Віра Сурова. КОНЦЕПЦІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ МІНЕРАЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ ДО МУЗЕЇВ	33
Марія Космачова. АМАТОРСЬКІ ГЕОЛОГІЧНІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ	35
Vladyslav Vertel. PALEONTOLOGICAL MUSEUM AT THE CENTER FOR ECOLOGICAL AND NATURALISTIC CREATIVITY OF STUDENT YOUTH OF THE SUMY CITY COUNCIL	36
Антоніна Іваніна. ПАЛЕОНТОЛОГІЯ ЛЬВОВА В ЕКСПОЗИЦІЯХ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	38
Ігор Касіяник, Любов Касіяник. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА ЕКСПОЗИЦІЯ «ПОДІЛЬСЬКІ КОРАЛИ: ГЕОЛОГІЧНЕ МИНУЛЕ КРІЗЬ СУЧАСНІ ТРАДИЦІЇ»	41
Василь Ільчишин, Василь Ковбаса, Ірина Сус. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА КОЛЕКЦІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ НА ТЕРНОПІЛЬщині	42
Галина Анфімова. ДОСВІД МУЗЕЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ «ЗАЛИШЕНИХ» МЕМОРІАЛЬНИХ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИХ ЗІБРАНЬ	44
Юлія Доротяк, Тамара Рябоконт, Олена Веклич. КОЛЕКЦІЇ ФОРАМІНІФЕР О.К. КАПТАРЕНКО-ЧЕРНОУСОВОЇ	46

Ірина Войтенко. ГЕОЛОГІЧНІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ STEM-ОСВІТИ	130
Ірина Скриль. ВИКОРИСТАННЯ ГЕОСАЙТІВ ХАРКІВЩИНИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	131
Зоя Філончук. ПРО МІНЕРАЛИ МОВОЮ ЖИВОПИСУ: УРОКИ ГЕОГРАФІЇ	132
Ірина Годзінська, Алла Самашко. НАЗВИ МІНЕРАЛІВ	135
Уляна Костюк, Ірина Годзінська. ГЕОЛОГІЧНА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ГІПСОВИХ ФАЦІЙ В КОЛЕКЦІЇ ПРИРОДНИЧОГО МУЗЕЮ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА	137
Ольга Ковтонюк, Наталія Погорільчук, Сергій Бортник. ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ КОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ІЛЮСТРАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЕКЗОГЕННОГО МОРФОЛІТОГЕНЕЗУ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	139

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ, КОЛЕКЦІЇ ТА ВИСТАВКИ

ЯК ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ

Geological museums, collections and exhibitions as objects of geotourism

Susanna Barseghyan, Ara Barseghyan. GEOLOGICAL MUSEUMS, COLLECTIONS AND EXHIBITIONS AS OBJECTS OF GEOTOURISM	141
Віктор Озар. ВИЗНАЧНІ ГЕОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ ПОЛЬЩІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГЕОЛОГІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЕКСКУРСІЙ)	143
Valentin Paraschiv, Simona Rusu. THE IMPORTANCE OF MUSEUM'S COLLECTIONS IN INCREASING THE VALUE OF THE CAUGAGIA SITE (TULCEA COUNTY, RO)	146
Володимир Дубів. РОЛЬ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГЕОТУРИЗМУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ СТВОРЕННЯ В МЕЖАХ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я (ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ)	148
Олена Данильченко. ПРЕДСТАВЛЕННЯ УНІКАЛЬНИХ ГЕОСАЙТІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ГЕОЛОГІЧНОМУ МУЗЕЇ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА	150
Михайло Шишка. ГЕОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ НА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ МАРШРУТАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПІВНІЧНЕ ПОДІЛЛЯ»	153
Олександр Костюк, Антон Генералов, Лариса Генералова. ПРО ГЕОЛОГІЧНУ ПІЗНАВАЛЬНІСТЬ МАРШРУТУ КУЗИНСЬКОГО РОДОВИЩА ДОЛОМІТУ (ПАТ "МАРМУРОВИЙ КАР'ЄР ТРИБУШАНИ", ЗАКАРПАТТЯ)	156
Данило Борняк, Оксана Шеремета. ЛЬВІВ – МУЗЕЙ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ (ГЕОЛОГІЧНИЙ НАРАТИВ ІСТОРИЧНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА)	157
Богдан Гавришюк, Олександра Фоменко. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ У МЕЖАХ НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	158
Дмитро Пилипенко. ДОПОВНЕННЯ ДО ПАЛЕОНТОТУРИСТИЧНОЇ СТАТТІ РАЙНЕРА АЛЬБЕРТА «VOM EDIACARIUM BIS INS NEOGEN - EINE EXKURSION IM DNISTER-BECKEN (UKRAINE)»	160
Віталій Брусак. «МУЗЕЇ ПРИРОДИ» ЗАПОВІДНИКІВ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ ТА ЇХНЯ РОЛЬ В ЕКООСВІТНІЙ ТА ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОВІДНИХ УСТАНОВ	162

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ВИДОБУТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН,

АРХЕОМІНЕРАЛОГІЯ

Researches of the history of mining and use of minerals; archaeomineralogy

Віктор Нестеровський, Людмила Волконська. МІНЕРАЛОГО-ПЕТРОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ АРТЕФАКТІВ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ НАУКОВОЇ РОБОТИ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА	165
--	-----

Віктор Мельник, Уляна Борняк. КАМ'ЯНІ БЛОКИ ТА ЕЛЕМЕНТИ РІЗЬБЛЕННЯ УСПЕНСЬКОГО СОБОРУ В ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ ДАВНЬОГО ГАЛИЧА	167
Володимир Майоров. РОДОВИЩА КРЕМЕНЮ І ПОВ'ЯЗАНІ З НИМ АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ З ОКОЛИЦЬ КРЕМЕНЦЯ	168
Володимир Казаков. СТАРИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОЧУБЕЇВСЬКИЙ РУДНИК – ПОТЕНЦІЙНИЙ СКАНСЕН ГІРНИЧОЇ СПРАВИ ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ НА КРИВОРІЖЖІ	170
Надія Словотенко, Уляна Борняк. ЗРАЗОК КАРРАРСЬКОГО МАРМУРУ (ТОСКАНА, ІТАЛІЯ) В КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА	172
Олена Радзивілл, Уляна Борняк. ПАЛАЦ ГРАФІВ ОРЛОВСЬКИХ У МАЛІЇВЦЯХ: ЗАМОК З ОБРОБЛЕНОГО КАМЕНЮ	173
Євген Кондратюк, Галина Коваль. ІСТОРІЯ ВИДОБУВАННЯ ОЗОКЕРИТУ В УРОЧИЩІ ПОМІРКИ ПОБЛИЗУ КУОРТУ ТРУСКАВЕЦЯ	175
Марина Алексєєнкова. ІСТОРІЯ РОЗРОБКИ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ ДОНЕЧЧИНИ.	178
Маргарита Семенюк. НАУКОВИЙ СВІТОГЛЯД МИКОЛИ ЛАДИЖЕНСЬКОГО: ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ	180
Костянтин Алфер'єв, Ірина Побережська. ГРАНІТОЇДИ ЖИТОМИРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ ВОЛИНСЬКОГО МЕГАБЛОКУ УКРАЇНСЬКОГО ЩИТА	183

СТАРИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОЧУБЕЇВСЬКИЙ РУДНИК – ПОТЕНЦІЙНИЙ СКАНСЕН ГІРНИЧОЇ СПРАВИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА КРИВОРІЗЖІ

Володимир Казаков

Криворізький державний педагогічний університет, vl.kazakov1970@gmail.com

OLD KOTCHUBEIVSKY IRON ORE MINE – A POTENTIAL OPEN-AIR MUSEUM OF MINING FROM THE EARLY 20 TH CENTURY IN KRYVYI RIH

Volodymyr Kazakov

Kryvyi Rih State Pedagogical University, vl.kazakov1970@gmail.com

The article examines the features of the structure and development of mining at the old Kotchubeivsky iron ore mine. It describes the potential for creating an open-air museum of 20 th-century mining based on preserved industrial heritage sites, including an open-pit mine, adits, underground chamber workings, and a waste dump.

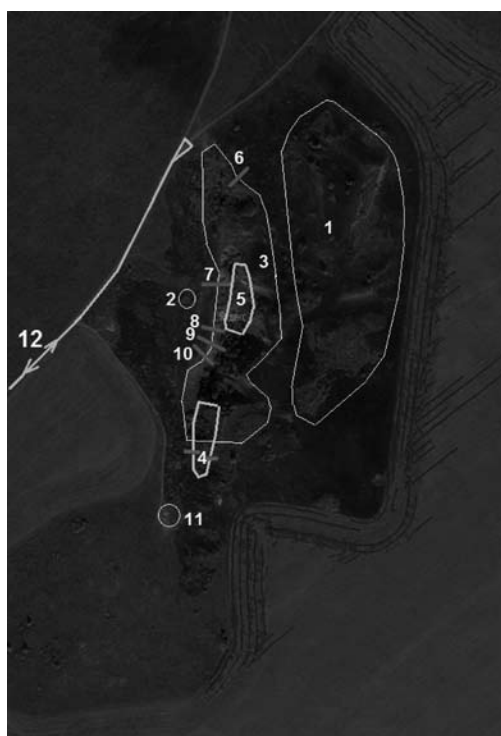
Кривий Ріг – відоме у світі індустріальне місто в Україні, де видобуток і переробка залізної руди ведуться з 1881 року. За останні три десятиліття Кривбас став частиною геотуризму – напрямку, що поєднує знайомство та дослідження геологічних об'єктів і процесів задля формування знань і вражень про різні геологічні структури, гірські породи і мінерали [2].

Однією з форм геотуризму є відвідування геологічних скансенів, які являють собою музеї просто неба [1, 4]. Залежно від змісту їх можна поділити на кілька типів: етнографічні, технічні, архітектурні, скульптурні, археологічні, історичні, екологічні та фольклорні. Світова практика показує, що одними з технічних скансенів є музеї гірничої справи, які створюються на базі колишніх індустріальних об'єктів, де вівся видобуток корисних копалин. Основною метою створення скансенів гірництва є відтворення технічного облаштування старих рудників, технологій видобутку корисної копалини. Головна функція гірничих скансенів – розповісти про передумови видобутку, історію розробок корисної копалини, технології видобутку, будову руднику та його структуру, під'їзні шляхи та поселення гірників, показати красу індустріальної спадщини, у процесі перетворення на новий природний об'єкт. Гірничий скансен – не має даху і повністю вписується у межі відкритого гірничо-промислового індустріального ландшафту. Подібні гірничі скансени можуть доповнюватися музейно-виставковими експонатами, інсталяціями і

тому з часом на туристичному ринку набувають високого попиту. Також гірничі скансени є чудовим місцем для проведення різноманітних фестивалів історичної індустріальної тематики.

На півночі Кривбасу зберігся старий Кочубеївський рудник на східній околиці села Ганнівка, де видобувалися залізні руди на початку ХХ століття. Наразі земля належить Петрівській ОТГ Олександрійського району Кропивницьчини. Розташовувався на землях князів Кочубеїв, тому існує й інші історична назва – рудник «Кочубей». Самі князі розробкою залізної руди не займалися, а здавали його в оренду. Першим орендарем рудні був дрібний підприємець з містечка Кривого Рогу – Файнштейн. Пізніші власними невідомі.

За даними криворізького геолога Фукса Е. К. (1872-1938) відомо, що тип рудник був малопо-

Об'єкти ландшафтно-індустріального комплексу "Кочубеївський рудник":

- 1 - відвал;
- 2 - місце стволу старої шахти;
- 3 - кар'єр;
- 4 - двоповерхова підземна виробка південного торця кар'єру;
- 5 - одноповерхова підземна виробка центральної зони кар'єру з боковим ходком;
- 6-10 - розвідувальні штольні кар'єру;
- 11 - місце і залишки розвідувальної бурової свердловини
- 12 - дорога з села Ганнівка

Рис. 1. Картосхема Кочубеївського рудника з гірничими елементами (складено автором).

Статистика видобутку залізної руди по роках експлуатації [4]

Рік	Обсяги видобутку руди, тон	Разом за роки, тон
1904	22 785	40 167
1905	9 222	
1906	8 160	
1913	9 189	11 567
1914	2 378	
Разом		57 764

тужним, розроблялися пластові поклади бурого залізняка та гематит-мартитова залізна руда. Поклад виклинився на глибині 42 метри. Якість руд була низькою – 55% вмісту заліза. Руда вивозилася грабарками на залізничну станцію «Рядова», яка знаходилася на відстані 4,5 кілометрів від рудника [4].

Упродовж 1913-1914 років на кар'єрі була лише розвідка, тому вік штолень слід приписати саме на цей період. Мета штолень – розвідка паралельних покладів залізної руди у вигляді пластів. Висновок Фукса Е. К.: родовище багатих руд промислового значення на 1929 рік не мало. Старезність штолень підтверджується спогадами місцевих мешканців, про те що вони ховалися в них у період II-ї світової війни.

У 1949 році на місці рудника пів року стояла геологічна експедиція на чолі з професором Половінкіною Ю. І. (1895-1974). Ймовірно, що експедиція мала за мету розвідку уранових руд Ганнівської смуги, яка є продовженням на північ Першотравневого родовища Кривбасу з проявами уранової руди. Жодних гірничих робіт на руднику у подальшому не проводилося.

На дніщі кар'єру збереглися 3 підземні камерні виробки. Унікальним є висота цих камер – до розмірів 3-х поверхового будинку. Виробки пройдені то по пласту, то 2-ма поверхами, то рукавом в бік. Окрасою підземного ландшафту рудника є 7 розвідувальних штолень. Їх загальна довжина досягає цифри 300 метрів. Поруч з кар'єром зберігся невеликий погорбований відвал, де відновився степ, а на найвищій точці встановлений знаковий хрест. Подекуди в стелі штолень зустрічаються старі цвяхи, на яких кріпилися шахтарські каганці, у стінках є залишки ямок для закладок динаміту та шпури буріння під скреперну лебідку 1949 року.

Тривалий час гірничий комплекс був забутий і став невідомим широкому загалу. Автором статті уперше місцевість рудника була обстежена восени 2010 року. Експедиція мала на меті виявлення залишків індустріальної спадщини північних рудників Кривбасу. Тоді ж був відзнятий перший документальний фільм про рудник криворізькою ТРК «Рудана». Перша екскурсія сюди відбулася в липні 2014 року.

Рис. 2. Вигляд Кочубеївського рудника (фото автора 2025 року).

На початку 2016 року старий рудник став кінознімальним майданчиком художнього фільму «Червоний» за роману Андрія Кокотюхи. Фільм знімала Одеська кіностудія. На старому руднику були проведені підготовчі роботи – на дні кар'єру вирізані зарості чагарників, за старими фотографіями старих рудників Кривбасу збудовані наземні й підземні дерев'яні декорації. Останні простояли ще наступні 3 роки. У 2016 році після завершення зйомок Одеською кіностудією для індустріальної спадщини рудника це був час сплеску екскурсій. За той рік тут побувало понад 1 тис. відвідувачів, серед яких були й іноземці. З 2017 року рудник став однією з локацій всеукраїнської гри – геокешингу.

Підсумки. Старий залізорудний Кочубеївський рудник – є чудово збереженим об'єктом гірничої індустріальної спадщини, найкраще з подібних у Кривбасі. Є компактным, недалеко відстоїть від села Ганнівка та траси Кривий Ріг – Жовті Води, що є дуже логістично зручним для відвідування. З 2014 року рудник став популярним екскурсійним об'єктом, а з 2016 року ще й об'єктом кінотуризму. Є найкращим майданчиком для розробки

проекту та створення гірничого скансену – музею розробок залізної руди в Кривбасі початку XX століття. Настав час створення гірничого скансену: будівництво ділянок безпечного спуску до підземель (сходи, кріплення місць нависання породи), наповнення території моделями техніки, встановлення інформаційних стендів, облаштування екскурсійних доріжок та інші комплексні роботи.

1. Данилюк А. Музеї просто неба або Скансени у світі і в Україні // Краєзнавство. Географія. Туризм. 2006. №7 (444). с. 20-23.
2. Казаков В. Л. Геологічні екскурсії в системі розвитку туризму на Криворіжжі // Геотуризм: практика і досвід. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Каменяр, 2020. – С. 139-141. <https://geology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/conference-2020.pdf>
3. Фукс Э.К. Неработающие железные рудники Криворожского района. – Кривой Рог: КГРТ, 1929. – 50 с.
4. Шлепакова Т. Л. Скансени України як перспективні об'єкти музейного туризму та осередки збереження етнобуття в умовах глобалізації // ДЗК. Випуск 5/6. 2013. https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2013/muzei_prostoneba.Pdf

ЗРАЗОК КАРРАРСЬКОГО МАРМУРУ (ТОСКАНА, ІТАЛІЯ) В КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА

Надія Словотенко, Уляна Борняк

Львівський національний університет імені Івана Франка, nadiya.slovotenko@lnu.edu.ua

THE CARRARA MARBLE SAMPLE (TUSCANY, ITALY) IN THE YEUVHEN LAZARENKO MINERALOGICAL MUSEUM COLLECTION

Nadiya Slovotenko, Ulyana Bornyak

Ivan Franko National University of Lviv, nadiya.slovotenko@lnu.edu.ua

A sample of Carrara marble (Torano deposit, province of Massa-Carrara) from the collection of the Mineralogical Museum is a fine-grained homogeneous rock of excellent quality, white in color with light gray veins. Carrara marble is known for its exquisite quality and aesthetic beauty. Its ancient history and use by famous artists make it a symbol of elegance and sophistication in the world of art and architecture.

Зразок каррарського мармуру (родовище Торано, провінція Маса-Каррара) з колекції мінералогічного музею представляє собою дрібнозернисту щільну напівпрозору однорідну породу відмінної якості білого кольору зі світло-сірими дрібними прожилками. Цей різновид мармуру має назву *венато* і завдяки збалансованому та витонченому візерунку, м'якому білому фону і ніжному сірому прожилкуванню він надає витонченості естетики простору. Складений головню кальцитом зі слідами інших мінералів, які додають каменю унікального прожилкового забарвлення. Каррарський мармур відомий своєю вишуканою якістю та естетичною красою, є синонімом якості та розкоші. Його давня історія та використання відомими художниками роблять його символом елегантності та витонченості у світі мистецтва та архітектури.

Каррара – це невелике промислове місто приблизно в 6 км від Лігурійського моря на північному заході Тоскани. Зубчастий хребет Апуанських Альп має схили, які навіть у розпал літа вкриті блискучою білизною – не снігом, а скелями та мармуровими осипами. Паралельні, але топографічно

відокремлені від хребтового Апеннінського ланцюга Італії, Апуанські Альпи також є наслідком альпійського горотворення в палеогенові часи [1].

У пізньому тріасі до ранньої юри це був центр тривалого і значного відкладання карбонатів на платформі (товщиною в сотні метрів) неузгоджено на комплекс кварц-мусковітових філітів, метаморфізованих порфіроподібних ріолітів, вапняків, доломітів, кварцитів і сланців, ймовірно, палеозойського віку. Утворення вапнякових і доломітових мармурів відбувалося в умовах фації зелених сланців у тріасово-юрських карбонатах [1].

Видобуток каррарського мармуру розпочали етруски, а промисловий видобування датується I століттям до н.е. та здійснювалося римлянами [3]. Експлуатація мармуру практично припинилася з падінням Римської імперії, але потім знову відновилося в XIII столітті та зросло в епоху Відродження [3]. Породу й досі користується популярністю серед скульпторів та архітекторів. Одним з найвідоміших митців, який прославив каррарський мармур свого часу, був знаменитий Мікеланджело Буонаротті.

Наукове видання

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ І КОЛЕКЦІЇ: ЇХ РОЛЬ В НАУЦІ, ОСВІТІ ТА ТУРИЗМІ

Матеріали II науково-практичної міжнародної конференції
(Львів, 10-13 квітня 2025 року)

Комп'ютерне верстання: *Ігор Дикий*

Макет обкладинки: *Олег Яцожинський*

Формат 60x84/8

Ум. друк. аркушів - 12,90. Наклад 60 прим. Зам. № ____
Папір офсет. Гарнітура Minion Pro

Видруковано ПП «Друк-Захід»
м. Львів, пл. Д.Галицького 6/2, тел. 297-53-96

Видавництво «Каменярь»
79008, м. Львів, вул. Підвальна, 3,
e-mail: vyd_kamenyar@mail.lviv.ua
Свідоцтва про внесення до Державного реєстру України
Серія ДК №462